

Gergi Erna:

ACÉLKOCKA ALTISZTKÉPZÉS (2019–2024)

DOI: 10.35926/HSZ.2026.1.5

ÖSSZEFOGLALÓ: A Magyar Honvédségben hosszú múltra tekint vissza az altisztképzés. Az elmúlt évtizedek alatt is folyamatos változásokon ment keresztül, mely során – az élethosszig tartó tanulásra alapozva – a korábbi iskolarendszerű képzési formát az ötlépcsős, tanfolyam-rendszerű képzés váltotta fel. A 2019-ben indult, a modern kor igényeihez igazodó Acélkocka Altisztképzési Rendszer célja olyan elkötelezett altisztek kibocsátása, akik megfelelnek a jövő elvárásainak, felkészültek, és kimagasló szakmai tudással rendelkeznek. Kiemelten fontos feladat, hogy az altisztek nagyobb szerepet kapjanak a Magyar Honvédségen belül a polgári életből érkezők nevelésében, illetve a meglévő legénységi állomány belső kiválasztásában és szakmai fejlődésében. Az Acélkocka Altisztképzési Rendszer öt lépcsője jól megalapozza egy komplex, az altishti hivatás teljes spektrumán átívelő életpályamodell kialakulását.

KULCSSZAVAK: képzés, felkészítés, acélkocka, altisztképzés

A SZERZŐRŐL:

Gergi Erna honvédelmi alkalmazott (MH Altishti Akadémia), az NKE Hadtudományi Doktori Iskola hallgatója (ORCID: 0009-0004-4407-3487)

BEVEZETÉS

Véleményem szerint ahhoz, hogy változást érzünk el, nem kell sem „kicserélni”, sem megváltoztatni a múltat. Ha változik a jelen, vele együtt változik a jövő is. A változás pedig mindig egy új kezdete. Ugyanakkor e gondolat csak akkor tud új és jó irányú változást hozni, ha ismerjük, illetve megismerjük a múltunkat, majd hasznosítjuk abból mindazt, ami előremutató számunkra.

A jelenlegi hivatásos tiszthelyettesképzés 1957-re vezethető vissza. Az elmúlt közel 70 év alatt számtalan változáson, átalakításon esett át a rendszer. Ám ha még távolabb megyünk az időben, 1924 októberéig visszatekinthetünk. Valójában a Magyar Királyi Jutasi Honvéd Altisztképző és Nevelőintézet a magyar altisztképzés első alma matere. Az itt képviselt értékek, tudás és bölcsesség szellemiségét igyekszünk maradéktalanul megtartani a jelenben is. Jutasi őrmesterként végezni és szolgálni büszkeség volt, annak ellenére, hogy jellemző volt rájuk a kemény, katonás elvárás, mely néhol túlzó szigorral is társult. Céljuk elsősorban a jellemformálás és a tradicionális értékek átadása volt. Ezen értékek eredményeként a háborús időszakban önfeláldozásukkal, példás fegyelmezettségükkel és helytállásukkal kiemelkedtek katonatársaik közül. A mai generációhoz már nehezen köthető a túlzó testi és mentális fenytéssel járó nevelési módszerekhez való pozitív alkalmazkodás. Így az említett változások, átalakítások a módszertani eszköztárban nyilvánultak meg leginkább. A NATO-szabványokhoz, a biztonságpolitikai helyzethez, a változó generációs kihívásokhoz és a társadalmi elvárásokhoz való alkalmazkodás nélkülözhetetlen egy hiteles, felkészült és támogatott hadsereg kialakításában. A régi sztemderdek már nem biztos, hogy működnek a mai szellemiségben, így ehhez a meglévő állomány mellett az újonnan csatlakozni kívánóknak

is meg kell felelni. Jelen írásomban átfogó képet igyekszem adni a mai követelményeknek megfelelő, új rendszerű képzés eddigi eredményeiről.

AZ ALTISZTKÉPZÉS TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE

Az első világháború után az új Magyar Királyi Honvédség fejlesztése érdekében 1924. május 20-án jelent meg az altisztképző rendszer felállításáról szóló honvédelmi miniszteri rendelet. Csáky Károly honvédelmi miniszter 1924. május 20-án adta ki az altisztképző és nevelőintézetek felállításáról szóló rendeletét, mely hozzájárult ahhoz, hogy az első világháború után a Magyar Királyi Honvédség altiszti karában keletkezett hiányt pótolni lehessen. Az intézetekbe való felvétel alapvető feltétele volt a kimagasló fizikai állóképesség, a hazafias nézetek és vallás erkölcsi alapok megléte; a magas követelmények eredményeként az egykori altisztképző intézetben végzettek számos kitüntetéssel és érdemrenddel büszkélkedhettek pályájuk során. A második világháborút követően az intézményesített kereteket felváltotta a tanfolyam jellegű, illetve későbbiekben a szakszolgálati tiszthelyettesi képzés.

1957. június 1-jével Szentendrén létrehozták az első tiszthelyettesképző intézményt, a Központi Tiszthelyettes Iskola. A miniszteri parancs alapján a Magyar Néphadsereg Vezérkar főnöke a 13/1957. (HK 7.) számú utasításában meghirdette a hivatásos tiszthelyettesi állományba való jelentkezést, elrendelte „Hivatásos Tiszthelyettes Iskola” megalakítását Szentendrén. „A hivatásos tiszthelyettesi állomány létrehozásával olyan alparancsnoki állományt kell kialakítani, amely gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezik a katonai szolgálat terén, a hivatásos tiszthelyettesi kiképzés során megfelelő elméleti felkészültséget szerez, erkölcsileg, politikailag szilárd, képes önálló feladatok megoldására, kezdeményezésre nevelni alárendeltjeit, és ezáltal képes a tiszteknek a katonák kiképzésében, nevelésében, a különböző szakszolgálatoknál jelentkező katonai, szakmai feladatok végrehajtásában jelentős támogatást nyújtani. A hivatásos tiszthelyettesi állományba a hadsereg legjobb továbbszolgálgató tiszthelyettesei kerülhetnek. Fokozott anyagi és erkölcsi megbecsüléssel jár, de egyben fokozott követelménytámasztást is jelent.”¹

„Szolgálatvezető, szakaszparancsnok, szakaszparancsnok helyettes, rajparancsnok, egészségügyi tiszthelyettes beosztásban szolgálatot teljesítő továbbszolgálgató tisztesek és tiszthelyettesek, valamint fegyvernemre és beosztásra való tekintet nélkül azok a továbbszolgálgató tisztesek és tiszthelyettesek, akik ilyen szakképzettséget kívánnak elsajátítani, jelentkezhetnek hivatásos tiszthelyettes képző iskolára. Az iskola állomáshelye: Szentendre. A kiképzés időtartama: 2 év.”²

A 60-as években a tiszthelyettesképzés némi átalakítás után szakirányokhoz igazodva különböző katonai szervezetekhez lett rendelve. A képzés időtartamát 10 hónapra redukálták, melyet 1967-től újra 2 évre emeltek fel. Tekintettel a szentendrei helyőrség kiváló adottságaira, az iskola további funkcióval bővült, így 1967-től a tiszthelyettesképzés mellett helyet adott a szárazföldi haderőnem és egyes szakcsapatok tisztképzésének is. A Kossuth Lajos Katonai Főiskola 1996-ig működött és képzett tiszteket a Magyar Honvédség számára.

A 70-es, 80-as évek újabb átalakítások időszaka a tiszthelyettesi állomány létszámának növelése érdekében. Fontos célként határozták meg a polgári és katonai képzési rendszer közelítését, így a katonai szakmunkás képzettséget polgáriként is elismerték. Azokon a katonai szakokon,

¹ MNHM 9/1957. (HK 7.) parancsa, 101.

² MNVKF 13/1957. (HK 7.) utasítása, 103.

amelyeken a tiszthelyettesképzés tananyaga az Országos Szakmunkásképzési Jegyzék (OSZJ) szerinti valamely szakma elméleti és gyakorlati ismereteit is tartalmazza, a tiszthelyettesi záróvizsga alapján kiállított bizonyítvány az adott szakmában a szakmunkás-bizonyítvánnyal egyenértékű.³ A végzősök az állami szakmunkásvizsgával együtt tehettek tiszthelyettesi kibocsátó vizsgát az 16/1975. HM–MN együttes utasítása alapján.⁴

1984-től minőségi változást hozott, hogy különböző technikai szakok már 4 éves középiskolai képzéssel kezdődtek el az ország 8 helyőrségében (elektronikai és mechanikai műszerész, repülőgép-szerelő és -műszerész, gépjárműtechnikus, elektroműszerész, gépkezelő és karbantartó, híradó műszerész, illetve zenész szakon).

A 90-es évek, elsősorban a rendszerváltásnak köszönhetően, nemcsak politikai és társadalmi szempontból volt különleges időszak, hanem a katonai strukturális változások vonatkozásában is. Az MH-parancsnok 13/1991. és az MH szárazföldi és kiképzési főcsoportfőnök 44/1991. sz. intézkedésével megszüntették a kiképző központokat, a tiszthelyettesképzést a katonai főiskolákra helyezték át. A szaktiszthelyettesek képzése a szakközépiskolákban folytatódott. 1996-ban három helyőrségre korlátozódott a tiszthelyettesek képzése (Budapest, Szentendre, Szolnok).

Hazánknak a NATO-hoz való csatlakozása (1999) a Magyar Honvédség és a társadalom kapcsolatára, annak kihívásai a békeidőszaki felkészítés rendszerére és kiképzési feladataira is hatással volt. A NATO-sztenderdekhez való alkalmazkodás a haderő-átalakítás, így a tiszthelyettesképzés terén is követelmény lett. A meglévő tiszthelyettesi és zászlósi beosztások feltöltöttsége nem volt maximumon, így megoldandó feladat volt a hiányzó beosztásokra a megfelelő kompetenciákkal rendelkezők megtalálása.

A NATO-csatlakozást követően indított haderőreform, valamint az MH belső szervezeti átalakítását követően a tiszthelyettesképzés 2001. szeptember 1-jével egyetlen intézmény, a Magyar Honvédség Központi Tiszthelyettes Szakképző Iskola és Kollégium feladata lett. Az iskola 2003. május 29-én vette fel a Kinizsi Pál nevet. Több átszervezést követően 2011. november 15-én az MH Központi Kiképző Bázis és az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola összevonásával megalakult a Magyar Honvédség altisztjeinek képzéséért felelős MH Altishti Akadémia. Az intézmény két fontos pillérre támaszkodva biztosítja a jól képzett altisztek kibocsátását. Az egyik pillér a civil életből érkező fiatalok képzése, míg a másik a szerződéses legénységi karriermodell megléte. Az államilag elismert szakképzés rendszerében az altishti pályát választó érettségizett fiatalok katonai szakképzése 2 éves nappali, iskolarendszerű képzés keretében történt.⁵ A belső állomány felkészítése belső szabályzók által meghatározott rendszerben történt.

2019 újabb mérföldkő az altisztképzésben. Az Országos Képzési Jegyzékben (OKJ) szereplő „Honvéd altiszt” képzettséget adó, iskolarendszerű képzési formát felváltotta az ötszintű „Acélkocka” elnevezésű, tanfolyamrendszerű felkészítés. 2020-ban bocsátották ki az utolsó OKJ-s végzettséget szerző altiszteket (27 fő), ugyanakkor ezzel párhuzamosan már folyt az új rendszerű képzésben részt vevők kiválasztása és oktatása is.

³ 20/1974. (VII. 31.), 2. §.

⁴ Szalay 2018, 89–100.

⁵ A 150/2012. sz. kormányrendelet tartalmazta a kétéves képzést is magában foglaló új Országos Képzési Jegyzéket, amely alapján a szakképesítésért felelős Honvédelmi Minisztérium a 19/2012. rendeletben kiadta a szakmai és vizsgakövetelményeket.

MH ALTISZTI AKADEMIA ALTISZTKÉPZŐ KÖZPONT (ATKK)

Az Altiszi Akadémia a Magyar Honvédség egyetlen képzésre és kiképzésre, át- és továbbképzésre szakosodott, dandár jogállású katonai szervezete. Alapfeladatként végzi a leendő altisztek tanfolyamrendszerű képzését, valamint a különböző katonai át- és továbbképzéseit. Frankó Imre ezredes vezetése és felügyelete alatt működik az Altiszi Akadémia, melynek egyik zászlóaljszintű szervezete az Altisztképző Központ. A zászlóaljszintű szervezeti elem a Magyar Honvédség egyetlen szervezete, melynek teljes állománya és parancsnoksága is altisztekből áll. Ki ismerhetné jobban a bejárható lépcsőfokokat, ha nem azok, akik hasonlóan végigjárták ezt az utat? Az Acélkocka képzési rendszer teljes palettájának szervezése és megvalósítása az ő feladatuk; a központ állománya elkötelezetten és elhivatottan, a lehető legmagasabb színvonalon végzi munkáját.

Az ötszintű Acélkocka Altisztképzési Rendszer 2019-ben indult, kezdetben az Ideiglenes Kiképző Zászlóalj égisze alatt. Az első év kedvező tapasztalatai alapján 2020 májusában, az MH Altiszi Akadémia szervezetében, immáron állandó szervezeti elemként megalakult az Altisztképző Központ. 2021-ben már az altisztképzéshez tartozó vezetői felkészítés minden eleme bizonyította létjogosultságát, így 2022-ben, a szervezet elismeréseként, az MH parancsnoka alegységzászlót is adományozott a zászlóaljszintű alegységnek.

Az Altisztképző Központ célja, hogy a tanfolyamrendszerű altisztképzés, valamint kiegészítő tanfolyamok keretében a változó katonai-szakmai kihívásoknak és a honvédségi szervezetek által támasztott igényeknek, elvárásoknak megfelelően képezze és kiképezze az MH teljes altiszi állományát. Az altisztképzés átalakítására a Honvéd Vezérkar főnökének javaslatot tevő munkacsoport vezetője, Kriston István főtörzsszázlós, a Magyar Honvédség korábbi vezénylőzászlósja értékelése szerint a cél érdekében a legénységi és altiszi állomány belátható, tervszerű előmeneteli lehetőségét biztosítva, egymásra épülő, ötszintű tanfolyamrendszerű altisztképzést hoztak létre.⁶

ACÉLKOCKÁK AZ ALTISZTKÉPZÉSI RENDSZERBEN

Az Acélkocka fantázianevet az akkor Szolnokon, az MH 2. vitéz Bertalan Árpád Különleges Rendeltetésű Dandárnál szolgáló egyik zászlós adta a megújuló altisztképzés rendszerének. Az elnevezés kiválóan szemlélteti az altisztképzésbe érkezők felkészítésének egymástól ugyan elkülönülő, de azért egymásra épülő szakaszait (altiszi vezetőképzés és szakmai képzés), illetve azok szoros kapcsolatát. A katonai életpályát választott „acélos” fiatalokat az MH Altisztképző Központban a felkészítésük első hat hónapjában „megedzik”, az oktatás során elsajátított ismeretanyag birtokában pedig beilleszthetővé válnak a Magyar Honvédség szervezeteibe. A kész „acélkockák festése” (légierő: kék, tüzérség: piros, felderítők: fehér stb.) a következő fél évben a katonai szervezeteknél, a választott szakirányok követelményeinek elsajátítása közben történik.⁷

Az acélkocka szó nem csupán fizikai keménységre utal, hanem egyfajta belső szilárdságot, fegyelmet és megingathatatlanyságot is szimbolizál. Viselője nem hajlik meg a nyomás alatt, következetes, kitarító, és nehéz helyzetekben is képes higgadtan és felelősségteljesen cselekedni. Az acélkocka egyszerre testesíti meg a külső keménységet és a belső rendezettséget. Külsőleg sima, éles és szilárd – akárcsak egy katona testtartása, megjelenése, önfegyelme.

⁶ Galambos 2019.

⁷ MH Altiszi Akadémia honlapja.

Minden oldala egyenlő, szabályos és arányos, ami utal a leendő altiszt belső értékrendjére, erkölcsi tartására és önazonosságára. Bármely irányból mozdítjuk, mindig megtartja egyensúlyát. Ez tükröződik a felavatott altiszten is, aki nem billen ki könnyen, nem esik szét, szilárd belső meggyőződéssel és jellemmel van felruházva.

„Vezetők vagyunk a vezetésben, életre szóló képességekkel és lehetőségekkel mindenki számára. Életkritikus döntéseket kell hoznunk és céltudatosan cselekednünk, olykor ellenséges, zavaros és tisztázatlan helyzetekben, amelyek időnként az emberi kitartás határáig próbára tesznek bennünket. Képzésünk, fejlődésünk és felkészítésünk személyesen is megtérülő, a közös értékek, az erős kötelék és az együtt átélt megpróbáltatások egyesítenek bennünket, hogy a legnehezebb körülmények között is helyesen cselekedjünk”⁸ – olvasható az MH Altishti Akadémia honlapján.

ÖTSZINTŰ ALTISZTKÉPZÉS

„Az Acélkocka Altisztképző Rendszer első szintjének nevezett tanfolyamot azért hoztuk létre, hogy megfeleljünk a Magyar Honvédség parancsnoka által meghatározott, nemzetközi elvárásokon alapuló céloknak. Eszerint az alacsonyabb rendfokozatú katonáknak a beosztásukhoz képest a lehető legszélesebb körű kiképzést kell kapniuk, mivel a légénységi állományú, illetve altishti rendfokozatú katonák munkavégzése egy-egy művelet esetén kulcsfontosságú lehet” – indokolta az új rendszer létrehozását Kriston István főtörzsszázlós.⁹

Annak érdekében, hogy a modern honvédség gerincét képezhessék az altisztek, az MH Altishti Akadémia alárendeltségében 2020. május 1-jével létrehozták az Altisztképző Központot (ATKK). Ezzel egy időben az Altishti Vezetőképző Csoport állománytáblája integrálódott az ATKK állománytáblájába. Zászlóaljszintű alegység, melyben – a Magyar Honvédségben egyedülállóan – kizárólag altisztek szolgálnak. Az ATKK tervezi és szervezi az ötlépcsős Acélkocka Altisztképzési Rendszer (AAR) tanfolyamait, felel azok koordinációjáért és végrehajtásáért.

A honvédek jogállásáról szóló 137/2024. (VI. 28.) kormányrendelet 10. § (2) bekezdés c) pontjában foglaltak érdekében a légénységi és altishti állomány belátható, tervszerű előmenetelének biztosítására egymásra épülő, ötszintű tanfolyamrendszerű altisztképzést alakítottak ki.

Az AAR felépítése:

1. Kisalegység Vezetői Tanfolyam (KVT)
2. Alap Altishti Tanfolyam (AAT) (2024-től Altishti Alapfelkészítés AAF)
3. Haladó Altishti Tanfolyam (HAT)
4. Egységes Zászlós Tanfolyam (EZT)
5. Összhaderőnemi Vezető Altishti Tanfolyam (ÖVAT)

1. Kisalegység Vezetői Tanfolyam (KVT):

- A Kisalegység Vezetői Tanfolyam (KVT) célja felkészíteni a Magyar Honvédség altishti beosztásra tervezett légénységi állományú katonáit az altishti beosztásból adódó, megfelelő szintű vezetői tevékenységekre. A Kisalegység Vezetői Tanfolyam (KVT)

⁸ Galambos 2019: i. m.

⁹ Új képzés... 2021.

sikeres elvégzése bemeneti követelmény az Alap Altiszti Tanfolyamon (AAT) történő részvételhez.

- Időtartama: 5 hét.
- Bemeneti követelmény: legalább egy év szolgálati viszony.

2. Alap Altiszti Tanfolyam (AAT):

- A civil életből jelentkező elhivatott és felelősséget vállaló fiatalok, továbbá a legénységi beosztást betöltő örvezetők, tizedesek és szakaszvezetők vezetői és szakmai felkészítése.
- Fő célkitűzése, hogy a beiskolázott állományban kialakítsa az altiszti állománycsoporttól elvárt személyes, társas és módszertani kompetenciákat, a vezetői alapkészségeket, valamint a képzés során megszerzett tudás és ismeretek átadásának képességét.¹⁰

- Időtartama:

Polgári életből érkezők esetén:

- 2023-ig: 8 hét Egységes Alapkiképzés (EAK); 18 hét AAT, majd 20–24 hét Altiszti Szakmai Tanfolyam (ASZAT).
- 2023-tól: 10 hét Egységes Alapkiképzés (EAK); 14 hét Altiszti Alapfelkészítés (AAF), majd 20–24 hét Altiszti Szakmai Felkészítés (ASZAF).

Belső állományból érkezők esetén:

- 2023-ig: 12 hét AAT, majd 20–24 hét ASZAT (nem kötelező).
- 2023-tól: 14 hét AAF, majd 20–24 hét ASZAF.

- Bemeneti követelmény:

- Legénységi állományból: legalább örvezető rendfokozat és legalább 2 éves folyamatos szolgálati viszony.
- Civil életből: fizikai, orvosi és pszichológiai alkalmasság, érettségi bizonyítvány, belső felvételi eljárás sikeressége.

3. Haladó Altiszti Tanfolyam (HAT):

- A Haladó Altiszti Tanfolyam (HAT) célja felkészíteni az MH főtörzsörsmesteri rendfokozatba történő előléptetésre tervezett altisztjeit a rendfokozat viseléséhez elvárt magasabb szintű vezetői, illetve törzsismeretekre.
- A Magyar Honvédség törzsörsmesteri rendfokozattal rendelkező altisztjei részére szervezik.
- Időtartama: 5 egymást követő hét.
- Fontos az előzetes tervezés, mely igazodik a katonai szervezetek feladataihoz (hazai és nemzetközi gyakorlatok és az azokra való felkészülés figyelembevétele).
- Bemeneti követelmény: legalább törzsörsmesteri rendfokozat.

4. Egységes Zászlóstanfolyam (EZT):

- Az Egységes Zászlóstanfolyam célja általános katonai felkészítés keretében olyan meghatározó ismeretek elsajátítása, jártasságok, készségek kialakítása, melyeknek birtokában a képzésben részt vevők képessé válnak a parancsnok és a törzs tanácsadójaként a szolgálatuk teljesítésére, javaslatok tételére az altiszti és legénységi állományt érintő ügyeket illetően.
- Időtartama: 9 hét.

¹⁰ A HVKF 444/2024. sz. intézkedése a 2021. évi CXL. törvény 18. § (1) bekezdés alapján.

- Bemeneti követelmény: főtörzsőrmesteri rendfokozat, sikeres bemeneti vizsga megléte, minimum alapfokú nyelvvizsga.

5. Összhaderőnemi Vezető Altiszti Tanfolyam (ÖVAT):

- Az Összhaderőnemi Vezető Altiszti Tanfolyam (ÖVAT) célja általános katonai felkészítés keretében olyan magasabb szintű ismeretek elsajátítása, jártasságok, készségek kialakítása, melyek birtokában a képzésben részt vevő altisztek képessé válnak egység vagy magasabb szintű katonai szervezetek parancsnokainak és törzseinek tanácsadójaként a szolgálatuk teljesítésére, javaslatok tételére, döntések előkészítésére az altiszti és legénységi állományt érintő ügyeket illetően.
- Időtartama: 19 hét.
- Bemeneti követelmény: legalább zászlós rendfokozat, sikeres Egységes Zászlóstanfolyam (EZT); ECDL 7 modulós bizonyítvány megléte.

A belső állományból a tanfolyamokon történő részvétel kizárólag vezényléssel, a katonai szervezet parancsnoka és vezénylőzászlósa javaslata alapján lehetséges („nagykockák”).

A civil életből érkező, legalább érettségivel rendelkező fiatalok belső felvételi eljáráson esnek át. A minden év augusztus végén induló képzésre azok kerülhetnek be, akik a fizikai, pszichológiai és etikai elvárásoknak megfelelően az orientációs beszélgetésen is kiemelkednek („kiskockák”).

A „kiskocka” és „nagykocka” az Acélkocka képzés Alap Altiszti Tanfolyamára érkezőkre használatos kifejezések a katonai berkekben. A polgári életből érkezőkre vonatkoztatják a „kiskocka” kifejezést, míg a legénységi állományból érkező leendő altisztek az úgynevezett „nagykockák”. Míg előbbieket 2023-ig 8 hét alapkiképzésben majd 18 hét altiszti képzésben részesültek, utóbbiak a 18 hetes ismereteket 12 héten keresztül sajtáthatták el. 2023-tól egységesen 14 hétben állapították meg a képzésük időtartamát. A „kiskockák” AAT-képzése 3 részből tevődik össze. Alapkiképzés, Alap Altiszti Felkészítés és a szakmai tanfolyam. Az őrmesterré való avatás előfeltétele, hogy mindhárom részt sikeresen kell teljesíteni. A „nagykockákat” csak abban az esetben küldik tovább a szakmai képzésre, ha az szükség-szerű számukra, illetve előzetesen nem rendelkeztek szakmai képzettséggel.

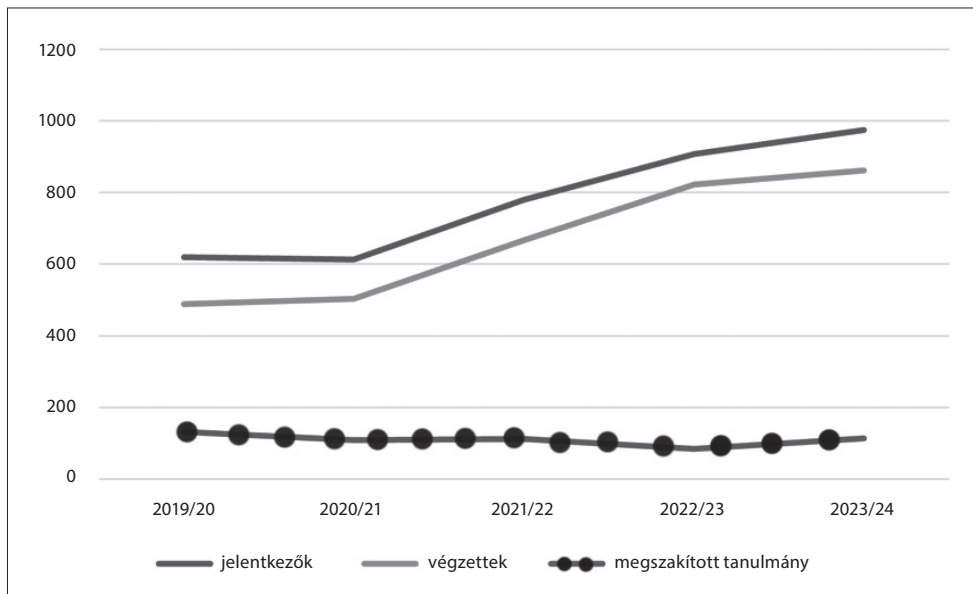
2019–2024 SZÁMOKBAN

Az Acélkocka Altisztiképzési Rendszer tanfolyami képzéseket 2019–2024 között 3892 fő kezdte meg, közülük 3361 fő sikeresen végezte el a kurzusokat. Az Acélkocka képzésbe érkezők nagy része (86,3%) sikeresen végzi el a választott tanfolyamokat. A százalékos arányt nagyban befolyásolja a civil életből érkezők lemorzsolódása (35,7%).

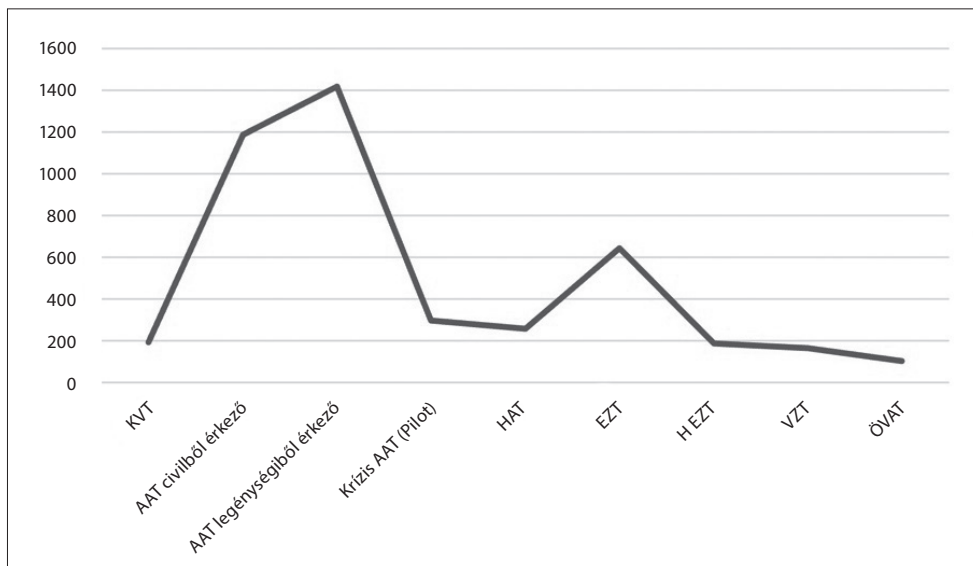
Az Altisztiképző Központ sikerességét tükrözi, hogy 2019-től kezdve évről évre növekszik a tanfolyamokra jelentkezők száma. A 2020/21-es év alacsonyabb induló létszáma mögött valószínűsíthetően a pandémia és a biztonságpolitikai helyzet változása játszott szerepet, majd az azt követő évektől a képzések megerősödve, nagyobb létszámban folytatódtak (1. ábra).

A különböző képzésekre történő jelentkezések részvételi arányai, amennyiben az összesített létszámot vesszük figyelembe, meglehetősen változók. A legsikeresebb tanfolyam jellegű felkészítés az Alap Altiszti Tanfolyam (AAT, 2023 óta AAF), mely a teljes paletta közel 63%-át teszi ki. A két külön területről érkezők száma közel hasonló eredményt mutat.

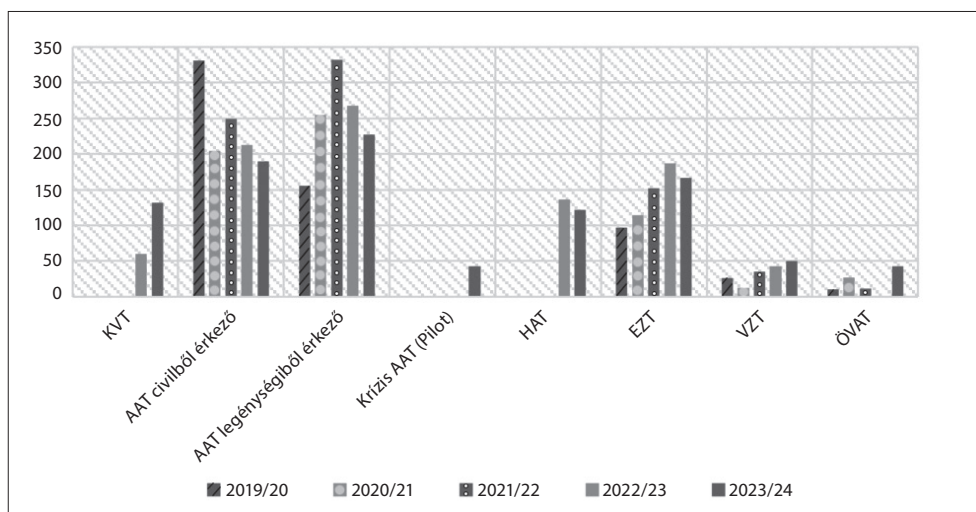
Ezenfelül vannak képzések, melyek csak 2022-től léptek életbe, illetve olyanok is, amelyek csak kis létszámmal indulnak (lásd korábban a bemeneti követelményeknél).

1. ábra Ötszintű Acélkocka altisztképzésbe érkezők száma 2019-től 2024-ig (Szerkesztette a szerző)

2. ábra Tanfolyamrendszerű képzésekre jelentkezők összesített száma (2019–2024) (Szerkesztette a szerző)

3. ábra Az ötszintű altisztképzésbe jelentkezők száma képzésenként, évi bontásban (Szerkesztette a szerző)

A KVT-re 2022-től közel 200 fő érkezett, akiknek 98%-a fejezte be sikeresen a képzést, és léphetett tovább az Altishti Alap Tanfolyamra.

Az AAT/AAF képzésre érkező legénységi állományú katonák száma közel 1250 fő, mely 94%-os sikerességet mutat. A tanfolyamot elvégzők elméleti eredménye 4,38, míg a gyakorlati érdemjegyük 4,54. Látható, hogy ez a kurzus nemcsak a minimális lemorzsolódással, hanem a kiváló tanulmányi eredményekkel is kitűnik a többi közül.

Ugyanerre a képzésre a polgári életből beérkezők a sikeres alapkiképzés után tudnak továbblépni. Sajnos az Egységes Alapkiképzés (EAK) alatt a belépők közel 20%-a leszerel. Az AAF-re továbblépők nehezebben birkóznak meg a feladatokkal, a rutin és a tapasztalat hiánya sokszor hozza nehéz helyzetbe a kiképzendőket. További 14% adja fel az álmait, és lép vissza a civil életébe. A felvételtől számítva kb. 68% jut el az AAF végéig. Tanulmányi eredményeik is elmaradnak a „nagykocka” társaikétól: elméleti képzéseiket 3,77-es átlaggal zárták, míg a gyakorlaton 4,03-as átlagot értek el.

A HAT és a VZT szinte 100%-os mutatókkal rendelkezik mind a tanfolyamot sikeresen befejezők létszáma, mind tanulmányi eredmények tekintetében. Ezek a legsikeresebb képzések.

Az EZT és az ÖVAT hasonló eredményeket hozott az elmúlt 5 évben. Míg előbbi 98%, utóbbi 93%-os sikeres részvételi arányt mutatott, és a tanulmányi átlageredményeik között sincs érdemi eltérés (elmélet: 4,3/4,2, gyakorlat: 4,3).

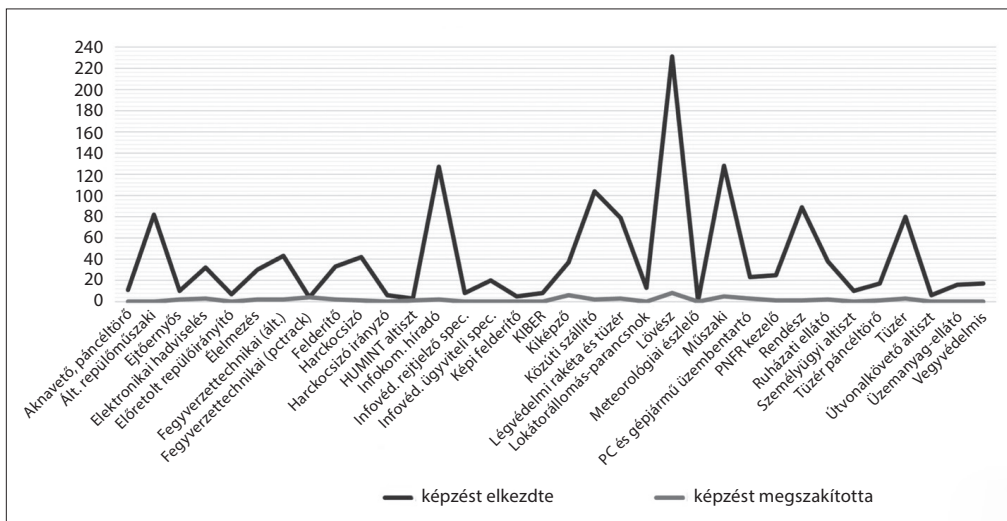
SZAKMAI KÉPZÉSEK

A szakmai képzések nagy része már nem Szentendrén folytatódik, így azok a Magyar Honvédség szakmai felelőseinek felügyelete alá tartoznak. Az MH Altishti Akadémia mint vizsgáztató a képzés sikerességéről a záróvizsgákon kap visszacsatolást, melyek eredményeit

a végzést igazoló okmányokon tünteti fel. A felkészítések hatékonyságáról az Akadémia az utókövetésből – kérdőíves kutatás révén – szerez visszacsatolást.

Jelenleg 34 különböző szakmai tanfolyamra kerülnek a végzettek. A „kiskocka” képzésben résztvevők az alakulatok által előzetesen meghirdetett és kijánlott beosztások közül választhatnak. A 8+18 hét (későbbiekben 10+14 hét) alatt legsikeresebben végzettek kiváltása, hogy első körben jelentkezhetnek a kijánlott lehetőségekre. Ez a rendszer jelentős inspirációt ad a képzésben lévőknek, igyekeznek kiemelni a „választás szabadságát”. Sokan tesznek azért, hogy az álmaik teljesüljenek. A többiek a meglévő beosztások között dönthetnek. Ezek sok esetben találkoznak az előzetes kívánságokkal, de előfordul, hogy kompromisszumot kell kötnie a katonának. A lemorzsolódási ráta egyik oka, ha nem oda kerül a katona, ahova előzetesen szeretett volna.

A szakmai képzést 1385 fő kezdte meg különböző alakulatoknál. Ezek mindössze 4%-a szakította meg tanulmányait.

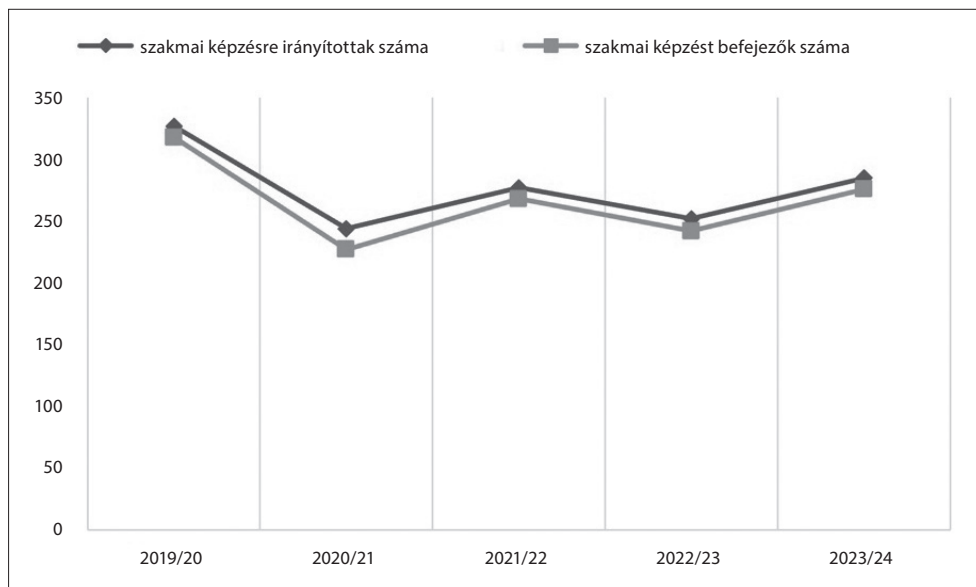
4. ábra A szakmai képzést elkezdők és megszakítók száma (2019–2024) (Szerkesztette a szerző)

A szakmai képzéseket tekintve vannak állandók, amelyek minden évben megjelennek a palettán, míg vannak bizonyos területek, ahová nem keresnek sem minden évben, sem nagy számban altiszteket.

Legmagasabb létszámban és állandó jelenlétben a lövészek szerepeltek. Műszaki és infokommunikációs–híradó területre várták még nagy számban a jelentkezőket. Általános repülő–műszaki, közúti szállító, légvédelmi rakéta és tüzér, felderítő, logisztika–élelmezés, rendész, ruházati ellátó, pc. és gépjármű üzemben tartó, harckocsiszó, és a tüzér beosztások minden évben jelen vannak a kínálatban.

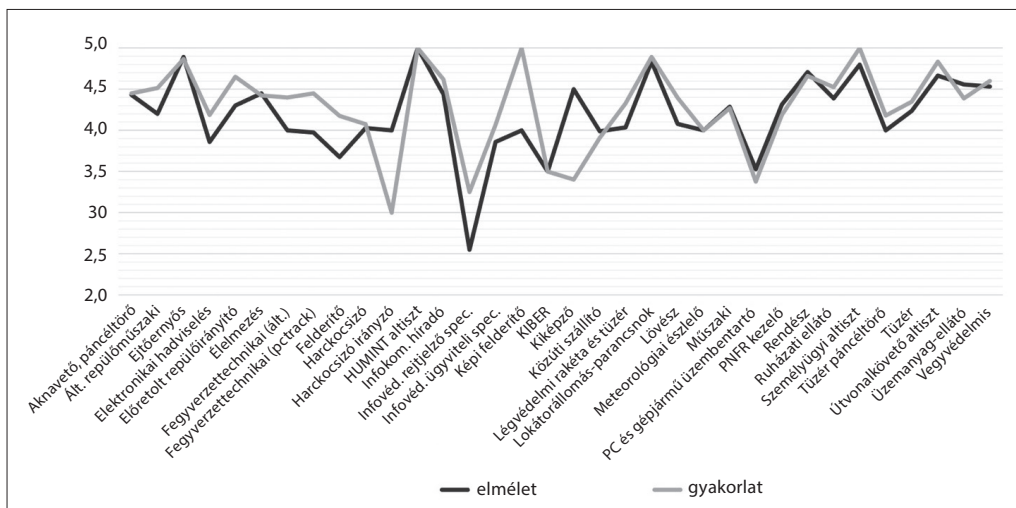
Az 5. ábrán látható, hogy a szakmai képzést elkezdők száma nincs egyenes arányban a teljes Acélkocka képzésben részt vettek számával. Ennek oka leginkább az, hogy nem kell minden AAT-t elvégzett katonának ezeken a területeken továbbtanulnia. A szakmai képzés a „kiskockák” számára elengedhetetlen az őrmesterré avatáshoz. A 2022/23-as évben a

polgári életből érkezőknél 34%-os volt a fluktuáció, ami nagyban befolyásolta az ASZAT-ra jelentkezők létszámát.

5. ábra A szakmai képzésekre irányítottak és a végzettek száma (2019–2025) (Szerkesztette a szerző)

Ami a tanulmányokat illeti, vannak érezhetően nehezebben teljesíthető szakmák. Minden területen elméletből és gyakorlatból adnak számot tudásukról a képzéseken részt vevők. Éves lebontást tekintve közel azonos eredményeket értek el. A különböző szakmák elsajátításának sikeressége nagyobb spektrumban mozog (6. ábra).

6. ábra A szakmai képzések tanulmányi átlagának eredményei (2019–2024) (Szerkesztette a szerző)

Nehézséget leginkább az információvédelmi rejtjelző specialista képzés okoz, ahol az elmélet és a gyakorlat is erősen eltér az átlagértéktől. Kiber, illetve PC és gépjármű üzem-bentartó szakokon is nehéz jó érdemjegyeket szerezni. E területek magas szinten történő elvégzése specialitásuktól, a feladatok összetettségétől és a magas felelősségvállalástól is függ. Kiemelkedően szép eredmények születnek ejtőernyős, HUMINT altiszt, személyügyi altiszt és lokátorállomás-parancsnok szakirányokon. Összességében 4,0 feletti átlagokkal zárnak az Akadémián végzett katonák.

ÖSSZEGZÉS

Az altisztképzés történeti áttekintése jól mutatja, hogy a Magyar Honvédség képes volt és jelenleg is képes alkalmazkodni a spontán vagy szervezett változásokhoz. A célok változtatlanok maradtak az idők folyamán: olyan felkészült, elkötelezett és példamutató altiszt állomány biztosítása, amely a hadsereg gerincét képezi. Az elmúlt öt év tapasztalatai bizonyítják, hogy az ötszintű Acélkocka rendszer képes megfelelni a 21. század elvárásainak. A képzési struktúra átlátható, egymásra épülő szintjei biztosítják az előmeneteli lehetőséget, miközben rugalmasan reagálnak a NATO-szabványokra is. Az adatok alapján a sikeres elvégzés aránya kiemelkedően magas, ugyanakkor a civil életből érkezők lemorzsolódása továbbra is kihívást jelent az Akadémia és annak vezetői számára. A szakmai képzések széles választéka lehetővé teszi, hogy a végzett altisztek megfelelő tudással és készségekkel kerüljenek beosztásukba. Az elméleti és gyakorlati eredmények összességében azt mutatják, hogy az MH Altiszt Akadémia és az Altisztképző Központ felkészítése magas színvonalú, és valódi értéket teremt a Magyar Honvédség számára.

Öt év távlatából kijelenthető, hogy az Acélkocka képzés beváltotta a hozzá fűzött reményeket: biztos alapot nyújt a katonai életpályát választó fiataloknak és megbízható utánpótlást jelent a Magyar Honvédség számára. A további fejlődés kulcsa a civil jelentkezők támogatása, a módszertani eszköztár folyamatos frissítése, a kiképzők képzése, valamint a nemzetközi tapasztalatok beépítése lehet. Mindezek mellett a mennyiségi kritériumoknak való megfelelés mellett a fő hangsúlyt a minőségre kell helyezni.

Jelenleg a szakmai felkészítés elsődlegesen a csapatoknál, az úgynevezett *on the job* módszer alkalmazásával valósul meg.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 19/2012. (VIII. 28.) HM rendelet a honvédelemért felelős miniszter ágazatába tartozó szakképzések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról. Nemzeti Jogszabálytár. <https://njt.hu/jogszabaly/2012-19-20-15> (Letöltés időpontja: 2026. 01. 10.)
- 20/1974. (VII. 31.) MüM-HM együttes rendelet a hivatásos tiszthelyettesképzés alatt szerzett szakképzettségnek szakmunkás-képesítésként, illetőleg szakmai gyakorlatként történő elismeréséről. Jogkódex. https://jogkodem.hu/jsz/1974_20_mum_hm_rendelet_8740895 (Letöltés időpontja: 2026. 01. 10.)
- 137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról. Magyar Közlöny, 94. sz., 2024.
- 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről. Nemzeti Jogszabálytár. <https://njt.hu/jogszabaly/2012-150-20-22> (Letöltés időpontja: 2026. 01. 10.)

- A HVKF 444/2024. sz. intézkedése a 2021. évi CXL. törvény 18. § (1) bekezdés alapján.
- Galambos Sándor: *Acélkocka – Új alapokon az altisztképzés*. Háború Művészete, 2019. 03. 26. <https://www.haborumuveszete.hu/egyeb-hirek/acelkocka-uj-alapokon-az-altisztkepzes> (Letöltés időpontja: 2025. 07. 31.)
- Magyar Honvédség Altiszti Akadémia hivatalos honlapja. Elérhető: <https://mhaa.honvedseg.hu> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 23.)
- MNHM 9/1957. (HK 7.) parancsa a hivatásos tiszthelyettesi állomány létesítéséről. Honvédségi Közlöny, 1957/7.
- MNVKF 13/1957. (HK 7.) utasítása a tiszthelyettesi állományba való jelentkezésről. Honvédségi Közlöny, 1957/7.
- Szalay Zoltán: *A központi tiszthelyettesi iskolától az Altiszti Akadémiáig (1957–2017)*. Honvédségi Szemle, 156. évf. 2018/2., 89–100.
- Új képzés épül be a hazai altisztképzés rendszerébe. Honvedelem.hu, 2021. 04. 04. <https://honvedelem.hu/hirek/uj-kepzes-epul-be-a-hazai-altisztkepzes-rendszerebe.html> (Letöltés időpontja: 2025. 08. 04.)

Kazareczki Noémi

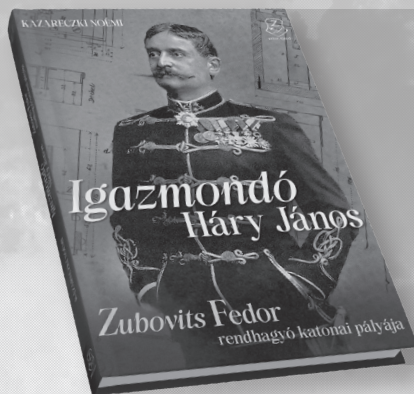
Igazmondó Hány János

Zubovits Fedor rendhagyó katonai pályája

Zubovits Fedor (1846–1920) sokoldalú és legendás személyiség volt: katona, haditudósító, vadász, sportember, feltaláló, diplomata, publicista, megyei tisztségviselő és a 19. század utolsó párbajhőseinek egyike.

2024
keménytáblás
176 oldal

3200,-

A könyv a Zrínyi Kiadó webshopjában (shop.hmzrinyi.hu) vagy a kiadó könyv- és térképboltjában (1024 Budapest, Filler utca 14.) **25% kedvezménnyel** vásárolható meg.